

Ερευνα ICAP

Συνδυάζουν την επαγγελματική με την οικογενειακή ζωή και μπορούν να διοικούν με επιτυχία τις εταιρείες τους

Αρωμα γυναίκας στην κορυφή του 21% ελληνικών επιχειρήσεων

ΡΕΠΟΡΤΙΑΖ ΔΗΜΗΤΡΑ ΣΚΟΥΦΟΥ

Οι γυναίκες καθιερώνονται χρόνο με τον χρόνο στο επιχειρηματικό γίγνεσθαι αποδεικνύοντας όχι μόνο τις ικανότητές τους αλλά και τη συμβολή τους στην οικονομία. Ετσι, σήμερα στην Ελλάδα διοικούν το 21% περίπου των επιχειρήσεων.

Είναι δυναμικές, μορφωμένες, επιτυγχάνουν να συνδυάζουν την επαγγελματική και την οικογενειακή ζωή και μπορούν να διοικούν με επι-

τυχία τις επιχειρήσεις τους, καταφέρνουν να κερδίσουν οικονομική κρίση να αυξάνουν τους τζίρους και τα κέρδη τους. Σύμφωνα με την τελευταία μελέτη της Διεύθυνσης Οικονομικών και Κλαδικών Μελετών της ICAP για τη Γυναίκα Επιχειρηματικότητα, η οποία διενεργήθηκε το διάστημα από 6 Νοεμβρίου έως 6 Δεκεμβρίου 2013 και εστίασε στη Γυναίκα Ανώτατο Στελεχος και στη Γυναίκα Επιχειρηματία και περιλαμβάνεται στην έκδοση «Leading Women in Business / Οι γυναίκες - ηγέτες των επιχειρήσεων στην Ελλάδα», που θα κυκλοφορήσει με «ΤΑ ΝΕΑ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ» στις 21 Δεκεμβρίου, σε ένα συνολικό δείγμα 22.497 επιχειρήσεων το ποσοστό των εταιρειών που διευθύνονται από γυναίκες ανέρχεται σε 20,6% (δηλαδή συνολικά 4.635 εταιρείες).

ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ. Επίσης, οι εταιρείες που διοικούνται από γυναίκες παρουσιάζουν καλύτερα αποτελέσματα (κερδοφορία, αποδοτικότητα κεφαλαίων, γενική ρευστότητα) σε σύγκριση με το σύνολο των επιχειρήσεων του δείγματος. Ειδικότερα τα αποτελέσματα κερδοφορίας παρουσιάζουν εμφανώς καλύτερη εικόνα στις εταιρείες που διευθύνονται από γυναίκες ανώτατα στελέχη. Είναι ενδεικτικό ότι το περσινό ΕΒΠΔΑ των εταιρειών με γυναίκες στο τιμόνι τους διαμορφώθηκε το 2012 στο 10,6%, βελτιωμένο σημαντικά σε σχέση με το σύνολο των εταιρειών που ήταν στο 6,5%.

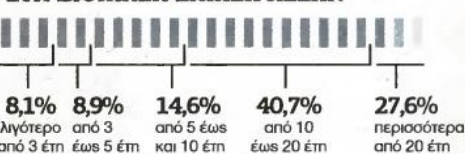
Επιπλέον, παρά την τρέχουσα οικονομική κρίση και τις ζημιές που εμφάνισαν οι περισσότεροι κλάδοι της εγχώριας οικονομίας, οι γυναίκες κατάφεραν να επιτύχουν θετικό πρόσημο για τις εταιρείες τους στο τελικό καθαρό (προ φόρων) αποτέλεσμα της τάξης του 1,2%, ενώ τα καθαρά αποτελέσματα του συνόλου των επιχειρήσεων ήταν ζημιόγωνα

Το προφίλ των γυναικών επιχειρηματιών - ανώτατων στελεχών

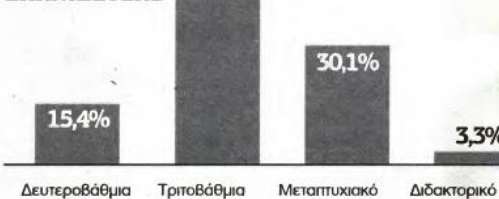
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΧΡΟΝΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Κυκλοφορεί με «ΤΑ ΝΕΑ»

Η έκδοση «Leading Women in Business / Οι γυναίκες - ηγέτες των επιχειρήσεων στην Ελλάδα» θα διανεμηθεί με «ΤΑ ΝΕΑ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ» στις 21 Δεκεμβρίου. Στην έκδοση που φέρει τη σφραγίδα της εταιρείας ερευνών ICAP φιλοξενούνται, μεταξύ άλλων: πίνακες με τις 500 μεγαλύτερες εταιρείες, βάσει του κύκλου εργασιών του 2012, που διοικούνται από γυναίκες μάντζερ και πρωτογενής έρευνα για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα.

παρότι οι ζημιές ήταν λιγότερες το 2012 σε σχέση με το 2011.

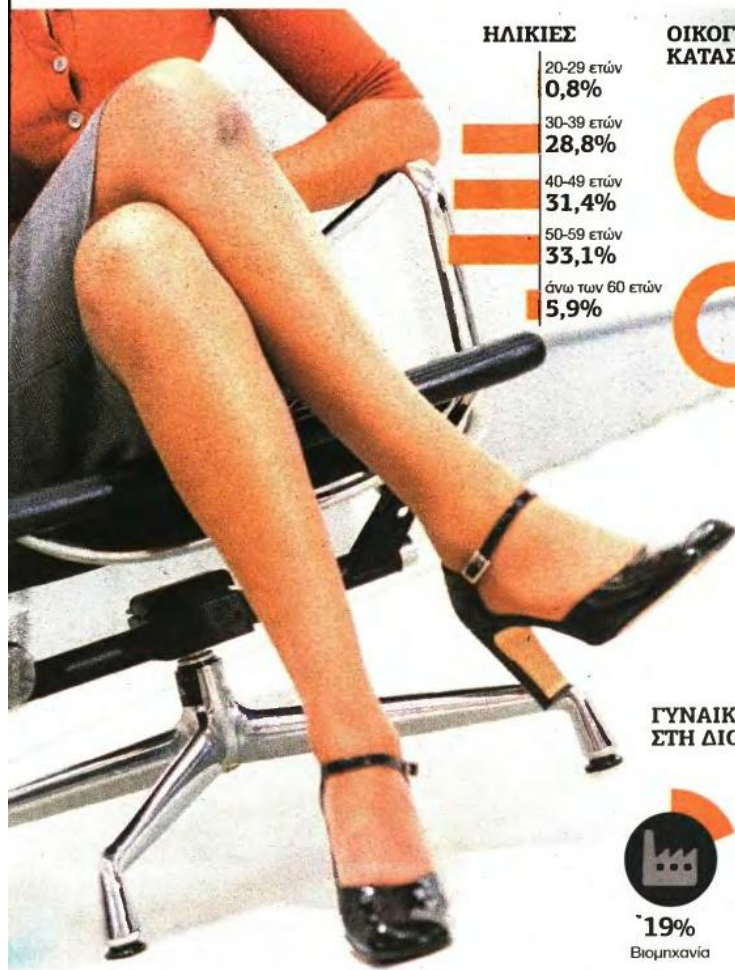
ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ. Πάντως, όπως και στην περυσινή έρευνα έτσι και φέτος το μεγαλύτερο ποσοστό των εταιρειών που διευθύνονται από γυναίκες εξακολουθεί να αφορά μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (με βάση την κατηγοριοποίηση που ακολουθείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση). Παράλληλα, παρατηρείται ότι όσο αυξάνει το μέγεθος των εταιρειών (βάσει του ετήσιου κύκλου εργασιών και προσωπικού) τόσο μειώνεται ο αριθμός των γυναικών που βρίσκονται σε ανώτατες θέσεις στη διοίκηση. Ετσι, σύμφωνα με την ICAP (στο συνολικό δείγμα των 22.497 επιχειρήσεων) εταιρείες με ετήσιο τζίρο μικρότερο των δύο εκατομμυρίων ευρώ που διοικούνται από γυναίκες είναι το 22,6%, ενώ αυτές με προσωπικό μικρότερο των 10 ατόμων αντιπροσωπεύουν το 21,6%. Αντίθετα το ποσοστό των γυναικών που διοικούν μεγάλες επιχειρήσεις με πωλήσεις άνω των 50 εκατ. ευρώ μειώνεται σημαντικά στο 8,2%, ενώ με προσωπικό άνω των 250 ατόμων το ποσοστό διαμορφώνεται στο 9,3%.

Επίσης όσον αφορά τις κορυφαίες εταιρείες που διευθύνονται από γυναίκες ανώτατα στελέχη και περιλα-

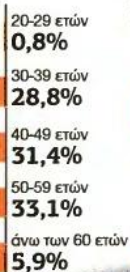
βάνονται στην ετήσια έκδοση «Top 500 LWiB» της ICAP, 6 στις 10 επιχειρήσεις σημείωσαν κύκλο εργασιών μεταξύ 2 και 10 εκατ. ευρώ το 2012 και ακολούθησε η κατηγορία από 10 έως 50 εκατ. ευρώ με ποσοστό 35,4%. Σε σχέση με τη νομική μορφή των επιχειρήσεων που διευθύνονται από γυναίκες μάντζερ, το 29,6% αφορά Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης και ακολουθούν οι Ομόρρυθμες Εταιρείες με ποσοστό 28,2% και οι Μονοπρόσωπες ΕΠΕ με 22,3%. Στις Ανώνυμες Εταιρείες το ποσοστό διεύθυνσης των γυναικών διαμορφώνεται στο 18,8%, χαμηλότερο από τον γενικό μέσο όρο. Αντίθετα, παρατηρείται ότι το 86,2% των 500 κορυφαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα διευθύνονται από γυναίκες ανώτατα στελέχη. Σχετικά με τη γεωγραφική κατανομή των εταιρειών που διοικούνται από γυναίκες, το μεγαλύτερο ποσοστό (24,9%) παρατηρείται στα Ιόνια Νησιά, το 22,7% στην Κρήτη και το 22,3% στη Μακεδονία.

Η μικρότερη συμμετοχή καταγράφεται στην Ηπειρο (18,1%), τη Θεσσαλία (18,6%) και την Πελοπόννησο (19,7%). Όσο για τις επιχειρήσεις που βρίσκονται στη Στερεά Ελλάδα (η πλειονότητα των οποίων έχει έδρα την Αττική) 1 στις 5 διοικούνται από γυναίκες.

ΗΛΙΚΙΕΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΜΟΡΦΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΠΟΥ ΔΙΟΙΚΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ (κατά κλάδο)

Βιομηχανία

Εμπόριο

Υπηρεσίες - Λοιποί κλάδοι

ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥΣ

Με μετοχική σχέση το 80% των γυναικών μάντζερ

ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΟΜΩΣ το προφίλ της γυναίκας επιχειρηματία - ανώτατου στελέχους; Τα κυριότερα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έρευνα της ICAP δείχνουν ότι η μέση γυναίκα επιχειρηματίας - στέλεχος έχει υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, βρίσκεται στην ηλικία μεταξύ 40-59 ετών και έχει οικογένεια (σύζυγο και παιδιά). Οκτώ στις 10 γυναίκες εργάζονται ιδιαίτερα σκληρά καθώς το 53,3% αυτών απασχολείται κατά μέσον όρο 10 ώρες ημερησίως

Επίσης, οι γυναίκες μάντζερ προκειμένου να ανταποκριθούν στις αυξημένες υποχρεώσεις τους εργάζονται ιδιαίτερα σκληρά καθώς το 53,3% αυτών απασχολείται κατά

μέσον όρο άνω των 51 ωρών την εβδομάδα, δηλαδή 10 ώρες ημερησίως, με αποτέλεσμα να είναι αναγκασμένες να περιορίζουν σημαντικά τον χρόνο που αφιερώνουν στην οικογένειά τους. Πάντως το θέμα της καριέρας τους είναι ιδιαίτερα ψηλά στις προτεραιότητές τους (δηλώνει το 87,3%) ενώ οι 9 στις 10 δηλώνουν πολύ ικανοποιημένες με την επαγγελματική τους εξέλιξη. Όμως η μία στις δύο γυναίκες (46,5%) θεωρεί ότι η γυναίκα επιχειρηματίστρα και η σταδιοδρομία των γυναικών στην Ελλάδα έχει αναπτυχθεί σε μέτριο βαθμό. Παρά το γεγονός ότι χρόνο με τον χρόνο η διείσδυση των γυναικών στα ανώτατα κλιμάκια διοίκησης των επιχειρήσεων αυξάνεται, παραμένουν αρκετά από τα προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν στην άσκηση της επιχειρηματικότητας. Η «μη ικανοποιητική υποστήριξη από το κράτος», η οποία αξιολογήθηκε από το 87,9% των

Τα κυριότερα προβλήματα

87,9%

των γυναικών της έρευνας αξιολόγησαν ως πολύ σημαντικό πρόβλημα επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα τη «μη ικανοποιητική υποστήριξη από το κράτος»

86%

την «υπερβολική γραφειοκρατία και τους κανονισμούς»

γυναικών της έρευνας ως πολύ σημαντικό πρόβλημα, «η υπερβολική γραφειοκρατία - κανονισμοί» (86%) και το «περίπλοκο φορολογικό σύστημα» (84%) αποτελούν τα κυριότερα προβλήματα επιχειρηματικότητας που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες επιχειρηματίες - διευθυντικά στελέχη στην Ελλάδα. Πάντως, ανεξάρτητα από τα προβλήματα, οι γυναίκες μάντζερ που συμμετείχαν στην έρευνα της ICAP είναι ιδιαίτερα αισιόδοξες για την πορεία των πωλήσεων των επιχειρήσεών τους το 2014, ενώ οι βασικοί άξονες της στρατηγικής τους για την επόμενη τριετία είναι η εξασφάλιση της βιωσιμότητας και η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των εταιρειών που διευθύνουν μέσω ενεργειών για τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών που παρέχουν, τη μείωση του λειτουργικού κόστους και τη βελτίωση το ανθρώπινου κεφαλαίου.

«Να ρίξουμε τα εμπόδια που δεν τις αφήνουν να φθάσουν στην κορυφή»

Σε μια χώρα που δοκιμάζεται πολλαπλά και σε μια αγορά που αναζητεί ενταγμένως διεξόδοι οι επιχειρήσεις οφείλουν να αξιοποιήσουν καλύτερα το πολύτιμο κεφάλαιο που λέγεται γυναίκες. Πρέπει λοιπόν οι διοικήσεις των εταιρειών να εκσυγχρονίσουν την κουλτούρα τους και να θεσπίσουν προγράμματα που θα αναπτύξουν το γυναικείο ταλέντο και θα το εξελίσσουν στην κορυφή της ιεραρχίας.

Το ότι μία στις πέντε εταιρείες διοικείται από γυναίκα (4.670 εταιρείες σε σύνολο 22.500 που δημοσίευσαν ισολογισμό για το 2012, ήτοι 21%, που αυξήθηκε από το 19% του 2011) είναι μία ένδειξη ότι οι

ΤΟΥ ΝΙΚΗΤΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΛΟΥ

γυναίκες σιγά σιγά καθιερώνονται στις επιχειρήσεις. Το γεγονός όμως ότι οι εταιρείες που διοικούνται από γυναίκες είναι κυρίως μικρομεσαίες (π.χ. 30% στις ΕΠΕ), ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τις μεγάλες εταιρείες (πάνω από 50 εκατ. τζίρο και 250 εργαζομένους) είναι μόλις 9%, και ότι το 81% των γυναικών που διοικούν εταιρείες έχουν κάποια μετοχική σχέση, που σημαίνει ότι οι γυναίκες-στελέχη CEOs είναι αισθητά λιγότερες, είναι στοιχεία που δείχνουν πόση ακόμα δουλειά χρειάζεται να γίνει από όλους μας.

Είναι εντυπωσιακά επίσης τα ευρήματά μας ότι οι εταιρείες με γυναίκες επικεφαλής έχουν καλύτερα αποτελέσματα κερδοφορίας αφού στο σύνολο των 22.500 εταιρειών οι γυναίκες πέτυχαν περιθώριο EBITDA 10,6% έναντι 6,5% του συνόλου και ότι από τις 500 πιο κερδοφόρες εταιρείες, το 11% διοικείται από γυναίκες, που πέτυχαν περιθώριο EBITDA 18,8% έναντι 10,5% του συνόλου. Ακόμα είναι αξιοπρόσεκτο ότι από τις γυναίκες CEOs του δείγματος σε ποσοστό 40% είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού, το 53% εργάζεται περισσότερες από 50 ώρες την εβδομάδα και πάνω από το 87% τοποθετεί την καριέρα πολύ ψηλά στις προτεραιότητές του. Τα πιο πάνω ευρήματα είναι μια ισχυρή ένδειξη των ιδιαίτερων ικανοτήτων που έχουν οι γυναίκες στελέχη. Παρά τα πλεονεκτήματα όμως αυτά των γυναικών παρατηρούνται σημαντικές δυσκολίες στην ανέλιξή τους, οι περισσότερες εκ των οποίων προέρχονται από την επιφυλακτική στάση και την προκατάληψη πολλών εταιρειών.

Η πραγματικότητα αυτή, αν και βελτιώσιμη, πρέπει να ανατραπεί με πιο ρηθιμολογικά, ίσως, μέτρα. Αρκετές πρωτοπόρες πολυεθνικές εταιρείες υλοποιούν προγράμματα προώθησης των γυναικών στις υψηλές θέσεις ιεραρχίας τους. Το παράδειγμα δε αυτό είναι απαραίτητο να ακολουθήσουν όλες οι μεγάλες και μεσαίου μεγέθους ελληνικές εταιρείες, μέσα από θεσμοποιημένες και συνεπείς δράσεις οι οποίες θα έχουν τις ευλογίες και τη δέσμευση του CEO. Ηρθε λοιπόν η ώρα να σπάσουμε τη «γυάλινη οροφή» που εμποδίζει τις γυναίκες να φθάσουν στην κορυφή των επιχειρήσεών!

Ο Νικήτας Κωνσταντέλλος είναι διευθύνων σύμβουλος του ομίλου ICAP